

ZAPISNIK

2. seje Razvojnega sveta Republike Slovenije, ki je bila v sredo, dne 4. januarja 2023, ob 10.00 uri v prostorih Vlade RS, Ljubljana, Gregorčičeva 27, velika sejna dvorana.

Prisotni:

Predsednik: Prof. ddr. Denis Đonlagić in **člani:** Irena Šinko, dr. Emilija Stojmenova duh, dr. Igor Papič, mag. Bojan Kumer, dr. Aleksander Jevšek, dr. Andrej Košmrlj, dr. Mark Pleško, Rok Capl, prof. dr. Marina Lukšič Hacin, Vesna Nahtigal, doc. dr. Luka Drinovec, dr. Vita Žlender, prof. dr. Nataša Zabukovec Logar, akad. prof. dr. Peter Štih, prof. dr. Gregor Majdič, prof. dr. Gregor Anderluh, prof. dr. Mitja Lainščak, mag. Maja Tomanič Vidovič in mag. Damijan Dolinar.

Odsotni člani: Uroš Brežan, Matjaž Han, Klemen Boštjančič in Tibor Šimonka.

Drugi prisotni: dr. Matjaž Krajnc, dr. Jernej Štromajer, dr. Tomaž Boh, mag. Tanja Vertelj, Andrej Ograjensek, Gordana Pipan, Marija Arnuš in Anka Oražem.

Ad 1.

Potrditev dnevnega reda in zapisnika 1. seje.

Sprejet je bil dnevni red seje kot sledi:

Dnevni red:

1. Potrditev dnevnega reda in zapisnika 1. seje
Gradivo: zapisnik 1. seje
2. Ureditev pristojnosti agencij, pristojnih za izvajanje ukrepov na področju znanstvenoraziskovalne in inovacijske dejavnosti.
3. Razno

Marija Arnuš poda pripombo na zapisnik, in sicer v izogib kasnejšim težavam jo zanima ali je kot »sklad«, omenjen v zapisniku prve seje, mišljen proračunski sklad ali gre za javni sklad. Saj posredni proračunski uporabniki ne morejo imeti vzpostavljenega proračunskega sklada, verjetno pa ni bil mišljen tudi javni sklad, saj ustanovitev slednjega zahteva osnovni kapital 30 mio €, če ga ustanavlja država. Meni, da bi bilo potrebno terminologijo smiselno preoblikovati.

Dr. Matjaž Krajnc odgovarja, da ni bil mišljen katerikoli od navedenih skladov. Mišljena so bila namenska sredstva znotraj financ, ki jih agencija v ta namen uporablja.

Sprejet je bil zapisnik prve seje.

Ad 2.

Ureditev pristojnosti agencij, pristojnih za izvajanje ukrepov na področju znanstvenoraziskovalne in inovacijske dejavnosti.

Dr. Igor Papič pove, da so podana izhodišča na osnovi katerih se želi preoblikovati delovanje agencije. Prvi ključni element je potrjen, to je Zakon o vladi Republike Slovenije, kar pomeni, da gre vlada RS dejansko v preoblikovanje, kar se bo rezultiralo v delitvi in reorganizaciji ministrstev. Preoblikovanju sledi tudi priprava Zakona o državnih upravi.

ZZrID že veleva ustanovitev tehnološke agencije, včasih pa smo imeli TIO. Nov element tukaj je, da želimo izpolniti zavezo iz samega zakona, razlika pa je, da želimo povezati to novo agencijo, zato da ne bi imeli dveh pravnih oseb – obstoječi ARRS in SPIRIT, in sicer bi se ustanovila nova agencija z dvema stebroma. Tukaj je treba opozoriti, da je oblikovanju teh dveh vsebinskih stebrov potrebno nameniti veliko pozornosti. Posebej previdni moramo biti pri opredelitvi načina delovanja. ARRS primarno temelji na znanstveni odličnosti, ta del bo ostal v vsebini tak kot je danes, inovacijsko-tehnološki del pa bo bolj praktično usmerjen in povezan z gospodarstvom. Ta drugi del bi pripomogel k prenosu znanja iz znanstvenoraziskovalnih institucij v družbo, pa tudi obratno. Drug pomemben element je povezava številnih ministrstev, in sicer, da bi inovacijski steber vertikalno povezoval bazične raziskave z aplikativnimi inovacijami, horizontalno pa različna ministrstva.

Osnovna ideja je, da je ta agencija izvršna agencija tudi za druga ministrstva, ne le MVZI in da se razvojni denar teh ministrstev nekako poveže preko enotne točke (t.j. inovacijski steber), da na enoten način kot izvršna agencija organizira javne razpise za plasiranje razvojnega denarja.

Omeni še cilje iz dokumenta ReZRISS30. Jasno je, da to, kar želimo izpeljati je tudi v sinergiji z resolucijo.

Predstavi osnovno strukturo nove agencije: upravni odbor bo skupen, vendar ga je potrebno razširti še s člani gospodarske zbornice, člani znanstvenoraziskovalnega dela pa so že definirani v samem Aktu o ustanovitvi ARRS; predviden je skupni direktor agencije, pomemben organ agencije je znanstveni svet, nov organ agencije pa je inovacijski svet.

Za konec pove, da je to prvi implementacijski korak, kateri zaenkrat ni vzbudil negativnih ugovorov/odzivov in dodaja, da v nobenem primeru pri tej reorganizaciji ne smemo ogroziti normalno delovanje obstoječega ARRS-ja.

Prof. dr. Gregor Majdič pove, da na UL pozdravljajo to odločitev in menijo, da je nujno potrebna, saj se je inovacijski del v zadnjih desetih letih zelo porazgubil. Nadalje postavi vprašanje o reorganizaciji ARRS-ja - vemo, da se že vrsto let pojavljajo mnenja o evalvacijah ARRS-ja in pozivi k evalvacijskim postopkom ARRS-ja in zato sprašuje ali so namembe, da se kaj takega tudi tukaj naredi ter nadalje postavlja vprašanje kako bi se zagotovilo preprečevanje konfliktov interesov.

Dr. Igor Papič označi ta prvi korak kot začetek reorganizacije ARRS, kar vključuje vse to kar je prof. dr. Gregor Majdič omenil. Pri oceni evalvacijskih postopkov imajo težave. Pripraviti bo potrebno nov Akt o ustanovitvi, kjer bo potrebo zelo natančno definirati kaj je konflikt interesov in kdo lahko sodeluje v svetih.

Prof. ddr. Denis Donlagič kot bivši član znanstvenega sveta ARRS pove, da je problem kompleksen in da si to zasluži ločeno razpravo.

Prof. dr. Mitja Lainščak pove, da glede članstva v ZSA, nov zakon veleva, da so mandati dvoletni in da ne smejo kandidirati za sredstva člani ZSA.

Glede evalvacijskega postopka smo v zatečenem stanju Torej stanje, je tako, ker je raziskovalna sfera tako hotela preko znanstvenega sveta agencije in drugih teles

agencije. Torej to si ni izmislila agencija, temveč raziskovalci. Evalvacija agencije bo narejena, razpis je že zunaj. Glede na rezultate bomo pristopili k razpravi in prenovi recenzentskega sistema.

Dr. Igor Papič poda komentar, da je to stvar strokovne razprave, v tem trenutku pa želi le poudariti, da moramo biti izredno pozorni, da vsi procesi tečejo normalno.

Prof. dr. Marina Lukšič Hacin pove, da znotraj raziskovalcev obstajajo skupine moči in dejstvo je, da je znanstveni svet strukturiran v smislu 4:2 v smislu kvantifikacije znanstvenih rezultatov.

Zelo podpira idejo o evalvaciji, saj slednja omogoči uvid v kaj je dobro in kaj moramo spremeniti. Osebo že leta dela v različnih organih Agencije za raziskovalno dejavnost in trenutno opravlja že drugi mandat v znanstvenem svetu, vede družboslovja in lahko pove, da je nekumuniciranje med posameznimi organi ARRS ena od nevrvalgičnih točk nefunkcioniranja znanosti. ZSA ni povezan z znanstvenimi sveti posameznih ved, ni dolžan upoštevati nobenih pobud in člani ZSA lahko po lastni presoji sodelujejo v znanstvenih svetih teles, niso pa dolžni vzpostavljati komunikacije. Občasna telesa, ki jih sestavljajo raziskovalci, ne dobijo nobenih informacij od stalnih članov v telesnih. Se pravi je to nevrvalgična točka evalvacijskega procesa.

Njene izkušnje so, da ko si v občasnem telesu in iščeš recenzenta, slednjega težko dobiš. Pove, da podpira, da se pogleda vso dokumentacijo in da se umakne anonimnost z določene dokumentacije ter da so recenzenti aktualni raziskovalci, ki se zavežejo molčečnosti.

Dr. Mark Pleško govori v imenu IAS. IAS zelo pozdravlja novo strukturo, saj so se sami vedno zavzemali za inovacije. Izpostavlja, da je pohvalno, da se povezuje različna ministrstva, različne vire financiranja. Doda še, da kadar govorimo z ljudmi o tem kaj so inovacije, kaj je razvoj in kaj tehnologija, se izkaže, da imamo zelo različna mnenja in da nimamo ene dobre definicije. Meni, da je fundamentalno, da se res dobro definira oba stebra.

Prof. dr. Mitja Lainščak poda kratek komentar. Ideja je, da bi bili predsedniki ZSV člani ZSA.

Glede recenzentov pove, da delajo na tem, da si izmenjajo podatke o prejemnikih projektov in jih oni uporabijo kot recenzente.

Akad. prof. dr. Peter Štih se naveže na to, kar je povedal Dr. Mark Pleško v imenu IAS. Tudi na SAZU zelo podpirajo novo strukturo. Kolikor posluša inženirje je težak postopek pripeljati od raziskave do inovacije in nadalje do produkta. Zato je potrebno ta postopek bolje urediti.

Irena Šinko je zelo vesela, da je prišlo do take združitve. Predvsem jo veseli, da bodo sredstva, ki se zbirajo iz vseh ministrstev lahko skupno namenjena dejansko inovativnosti in pa področju, ki ga pokriva. Kar bi se lahko rezultiralo v dvigu konkurenčnosti kmetijstva v Sloveniji, ki je sedaj na zelo nizki ravni.

Dr. Aleksander Jevšek pove, da je bil program za naslednjo finančno perspektivo decembra potrjen s strani EK in vrednost tega programa je 3,26 milijarde €. Od tega je za področje inovativnosti razvoja pametne specializacije namenjenih 750 mio € in pa za Zeleni prehod ravno tako 750 mio €. Poleg tega so mehanizmi švicarski, norveški, ki bodo omogočali, da se znanost finančno maksimalno podpira. Dodaja, da je naša naloga, da sredstva usmerimo v cilje, ki dajejo dodano vrednost.

Mag. Bojan Kumer se pridružuje mnenju ministrice Irene Šinko in z ministrstvom močno podpirajo idejo.

Matjaž Frangež pove, da ni znanstvenik, a se mu zdi, da ima znanost eno izhodišče in to je kritičnost in dvom. Misli, da je potrebno prisluhniti razpravam, ki merijo na kritičnost.

Sam kritično ocenjuje, da je v zadnjih desetih letih, od kar smo nekdanjo TIO »utopili« v zdajšnjem SPIRIT-u, področje nazadovalo. Kljub združitvi smo takrat prišli do objektivno slabše situacije, ker smo izgubili specializacijo. Opomni tudi na govor, ki se je pojavljal, in sicer, da imamo v državi preveč agencij, a nismo pogledli na to zakaj smo te ustanove sploh ustanovili.

Dodaja, da ministrstvo to namero podpira, kljub temu, da izgubljajo nekaj pristojnosti na tem področju. Prav tako meni, da bi morali vsi skupaj oceniti ali je bilo njihovo/naše delo na tem področju do sedaj takšno, da je prineslo željene rezultate.

Pri reorganizaciji se morejo stvari spremeniti tudi za uporabnike, saj zakaj drugače sploh delamo reorganizacijo?

Pravi, da je v predstavljenih ciljnih reorganizacije zelo malo merljivosti, cilji so zelo pavšalni in površni.

Za konec opozarja še na to, da če ne bomo znali spremljat podjetje na njegovi scaleup poti, da bo to lahko ostalo na mestu market leaderja tudi takrat, ko se bo njegova niša eksponentno povečala; nismo naredili ničesar.

Dr. Igor Papič poda repliko. Slovenija je bila dolgo inovacijsko intenzivna država, zdaj smo drugič pod 50%, zato je eden izmed prvih ciljev, da se vrnemo na prvotno mesto in doda, da bodo zagotovo razdelali idejo multiplikacijskih učinkov. Zopet ponovi, da nihče od navzočih ni nikoli pripomnil, da bi šlo za slabo idejo.

Prof. dr. Gregor Anderluh pove, da tudi JRZ-ji podpirajo to idejo. Podpirajo razvoj inovacijskega dela, kateremu smo/so v zadnjih letih namenjali relativno malo pozornosti. Če govorimo o razvoju SLO je to tista ključna prioriteta, ki jo moramo sedaj vzpostaviti.

Zdaj ko bomo šli v takšno reorganizacijo moramo na agencijo gledati skozi dve točki – 1. da bo operativnost maksimalna in 2. skozi nova področja delovanja agencije, kako bodo ta opredeljena. Na mizo moramo dati tudi časovno komponento. Zavedati se moramo, da to delamo na dolgi rok in da bodo učinki vidni čez 5 ali več let.

Kar se tiče prve točke – izpostavlja tri točke: 1. digitalizacija: ta je ključna in upa, da se bo to področje čimprej uredilo, 2. časovnice v smislu priprave aktov ter 3. recenzentski sistem: deljenje davkoplačevalskega denarja se je uredilo, seveda moramo ta sistem nadgrajevati. Izpostavi, da mora biti recenzentski sistem ustrezno finančno podprt.

Nenazadnje se dotakne evalvacije; verjame, da je potrebno, da se sistem rednih evalvacij vzpostavi tudi v našem raziskovalnem sistemu.

Nazadnje doda še nekaj točk glede novih področij delovanja agencije:

- Financiranje nove agencije; zanima ga ali se že ve o kakšni količini sredstev se govori. Omenjeno je bilo tudi, da se bo inovacijski del ukvarjal tudi s pridobivanjem sredstev, zanima ga kako je bilo to mišljeno?
- Kadrovska sestava; ali obstajajo že načrti, če bo prišlo do prerazporejanja ali do novih zaposlitev?
- Mehanizmi podpore: ali tukaj že razmišljate o mehanizmih? Pove, da sami imajo nekaj predlogov.
- Časovnica predlaganih sprememb: ali bo možna javna razprava? Kake so pristojnosti agencije itd.

Dr. Igor Papič pove, da vse še ni razdelano. Tudi sam ni želel v naprej govoriti o številkah, saj želi, da gremo po korakih. Računa, da bo prvo leto vse temeljilo na sredstvih, ki jih imajo ministrstva, da oni plasirajo sredstva. Preveriti pa je potrebno tudi vse možnosti evropskih sredstev in domačega proračuna.

Časovnica: takoj po reorganizaciji lahko vzpostavimo strukturo. Potrebno bo narediti tudi več novel zakonov.

Pove, da imajo kup vzorčnih primerov v Evropi in povabila, da si lahko pridemo ogledati organiziranost v drugih državah.

Dr. Emilija Stojmenova Duh pove, da jo preseneča, da evalvacija še ni bila izvedena, saj je bil razpis pripravljen že v času prejšnjega UO ARRS (lani spomladi).

Ločiti moramo kaj so cilji, kaj kazalniki in kaj mejniki. Problem ni, če so cilji nekoliko bolj splošni, je pa narobe, če so kazalniki in mejniki nekonkretni. Druga stvar je, da se je v sklopu agencije pogosto financirala temeljna znanost, zapostavljena pa je bila aplikativna znanost. Zato jim je na ministrstvu všeč podana ideja, saj bo združitev omogočala tako medsektorsko kot med- in interdisciplinarno sodelovanje.

Druga stvar, ki jo zelo podpirajo na ministrstvu so odprti podatki in si želi, da se slednji poslužuje tudi agencija, saj bodo le tako vidni učinki in dodana vrednost.

Prof. dr. Marina Lukšič Hacin doda, da glede na to, da prihaja iz družboslovja, podpira vse te razprave. Za začetek opominja, da patentom in merljivim kazalnikom moramo v družboslovju in humanistiki poiskati nek ekvivalent, ki nemore biti patent.

Povzema:

1. ključna je transparentnost evalvatorjev, informacija o ocenjevalcih bi morala biti javna. Ocenjevalec, ki ni sposoben javno predstaviti svoje ocene ni primeren za ocenjevalca. Evalvacijski postopek bi moral biti podvržen kontrolnemu nadzoru.
2. Nujna je tudi transparentnost ostalih postopkov in imenovanja ljudi, ki so vključeni v odločanje kdo dobi sredstva.
3. Poznavanje kriterijev presoje v naprej in zagotavljanje neretrogradnosti kriterijev.

Dr. Igor Papič komentira, glede družboslovja in humanistike: sam je sodeloval pri mnogih projektih in so »pogoreli« ravno pri družboslovju in humanistiki in sam vidi inovativnost v tem, da gremo skupaj interdisciplinarno naprej. Inovativnost vidi kot povezovanje različnih disciplin.

Vesna Nahtigal pove, da je bil v zadnjih petih letih narejen velik korak v povezavi institucij znanja z gospodarstvom. Vendar ves čas opozarjamo, da imamo problem, da ni kontinuitete. Opozarja tudi na kompetenčnost kadrov. Pove, da v imenu strateških razvojnih partnerstev in gospodarstva to idejo zelo podpirajo.

Dr. Aleksander Jevšek doda, da ne smemo pozabiti, da bomo z reorganizacijo Ministrstva za kohezijo in regionalni razvoj začeli postavljati strategijo regionalnega razvoja Slovenije in tudi zelo velika vloga znanosti je, da se na tem področju vzpostavi skladen regionalni razvoj. In tudi pri tem področju moramo sodelovati.

Dr. Igor Papič komentira, da ravno te prve aktivnosti so regionalne.

Prof. dr. Mitja Linščak komentira, da bo agencija v svojem dvajsetem letu delovanja skrbela za nemoten potek in sledila navodilom ministrstva.

Na časovnici je trenutno en ključen razpis, to je za raziskovalne projekte in morda še za infrastrukturo in želijo, da bo stalen datum. Prediveno je, da bi se financiranje vsako leto začelo 1. 7. .

Omenjeni so bili kadri, tukaj dodaja primerjavo z dvema tujima agencijama. In sicer, naša agencija ima dobri 60 zaposlenih, načrt je 85. Če se primerjamo z avstrijsko in hrvaško agencijo ima Avstrijska, ki ima enak proračun kot mi 150 zaposlenih, dela pa samo projekte. Hrvaška ima 9x manjši proračun in dela projekte, zaposlenih pa ima 30. Kar kaže na to, da bo širitev morala biti. A pojavlja se izziv glede prostorov. Predlagali so, da se locira vse kar je v sklopu inovacij, na eno mesto.

Razmisliti moramo tudi o racionalizaciji dejavnosti agencije, saj nekateri projekti za nizka sredstva terjajo veliko energije.

Verjame, da bi moral biti v razvojnem svetu tudi nekdo iz področja zdravstva.

Dr. Igor Papič komentira, da je tudi sestanek z ministrom za zdravstvo načrtovan.

Marija Arnuš pove, da je minister za finance izrazil podporo ideji o združitvi agencij. Opozori, da sta proračuna države za leto 2023 in 2024 sprejeta. Sicer načrtujejo rebelans vendar kljub vsemu ni predvideno, da bi se obsegi sredstev povečevali.

Dr. Igor Papič pove, da bomo začeli z obstoječimi sredstvi ministrstev in da ne gre za to, da bi sredstva prenašali na agencijo.

Prof. drr. Denis Đonlagič zaključi razpravo in da točko dnevnega reda na glasovanje.

Sklep 2/1: Člani so, z vsemi glasovi za in nobenemu proti, potrdili sklep, da Razvojni svet RS podpira ustanovitev Agencije za znanstvenoraziskovalno in inovacijsko dejavnost.

Prof. dr. Marina Lukšič Hacin predlaga še en sklep, in sicer, da Razvojni svet predlaga evalvacijo preteklih praks.

Dr. Igor Papič pove, da nima nič proti temu, a da ne ve, če je smiselno izpostavljati ta en del.

**Ad 3.
Razno**

Pod točko razno ni bilo razprave.

Zapisala:
Lea Nemanič
Direktorat za znanost

Prof. ddr. Denis Đonlagič
Predsednik Razvojnega sveta RS

Ljubljana, dne 25.1.2023